

# ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენების ზოგიერთი ასპექტი დარგობრივი ინგლისური ენის სწავლების პროცესში

შაშვიაშვილი ქეთევან

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თელავი

DOI: <https://doi.org/10.52340/idw.2023.104>

**აბსტრაქტი.** მიუხედავად იმისა, რომ ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენება ინგლისური ენის სწავლების პროცესში უკვე აღარ წარმოადგენს სიახლეს, აღნიშნული დამხმარე საშუალებების საბოლოოდ დამკვიდრებისათვის, გასაკუთრებით კი, დარგობრივი უცხო ენის სწავლების პროცესში, ჯერ კიდევ არაერთი საკითხი საჭიროებს კვლევას და დაზუსტებას. ავთენტური ვიდეომასალების ინტენსიური გამოყენება დღემდე არ ხდება, რაც ამ კუთხით გარკვეული პრობლემების არსებობაზე მიუთითებს. სწორედ ამიტომ მივიჩნევთ აქტუალურად დარგობრივი უცხო ენის სწავლების პროცესში ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენების პრაქტიკისა და გამოცდილების კვლევას საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში და არსებული პრობლემების გადაჭრის იმ გზების ძიებას, რომლებიც ხელს შეუწყობს აღნიშნული დამხმარე საშუალებების სწავლების პროცესში ინტეგრაციას. სტატიაში განხილულია უცხო ენის სწავლების პროცესში გამოყენებული ვიდეომასალების ტიპები და სახეები და თითოეული მათგანის უპირატესობები თუ ნაკლოვანი მხარეები. ასევე, წარმოდგენილია ჩვენ მიერ ჩატარებული ანკეტირების შედეგების ანალიზი. ჩატარებული კვლევის პროცესში გამოყენებულ იქნა კვლევის შემდეგი მეთოდები: საკვლევ თემაზე არსებული ლიტერატურისა და გამოცდილების შესწავლა-ანალიზი; ინგლისური ენის მასწავლებლების ანკეტირება საქართველოს რამდენიმე უნივერსიტეტში. წინამდებარე სტატია საინტერესოა როგორც დარგობრივი ენის სწავლების საკითხებით დაინტერესებული მკვლევრებისათვის, ისე მასწავლებლებისათვის, რომელთაც სურთ უფრო ეფექტური გახადონ დარგობრივი ენის სწავლების პროცესი.

**საკვანძო სიტყვები:** ავთენტური ვიდეომასალები, დარგობრივი უცხო ენა, ინგლისური სპეციალური მიზნებისათვის, ინგლისური ენის სწავლების მეთოდოლოგია.

## შესავალი

დღევანდელი გლობალური სამყაროს პრობებში უკვე დიდი ხანია, მნიშვნელოვნად გაიზარდა ინგლისური ენის როლი და მნიშვნელობა. ყოველ წელს სულ უფრო იზრდება ინგლისური ენის შესწავლის მსურველთა რიცხვი, მაგრამ უზრუნველყოფს კი ინგლისური ენის სწავლების არსებული მეთოდოლოგია ენის შემსწავლელებს ისეთი ცოდნით, რომ ისინი კონკურენტუნარიანნი აღმოჩნდნენ დღევანდელ გლობალურ მსოფლიოში?! ეს ის საკითხია, რომელიც აქტუალობას არ კარგავს უკვე წლებია როგორც ჩვენი ქვეყნის საგანმანათლებლო სივრცეში, ისე მთელ რიგ ქვეყნებშიც. ქვეყნის მომავალი განვითარებისთვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მაღალკვალიფიციური და საერთაშორისო მოთხოვნების შესაბამისი კადრების მომზადებას. ამისთვის კი აუცილებელია მათი თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი განათლებით უზრუნველყოფა, რასაც შეიძლება მივაღწიოთ ყველა იმ სიახლის დანერგვით, რომელიც განაპირობებს სასწავლო პროცესის ეფექტურობას. რა თქმა უნდა მას

შემდეგ, რაც აღნიშნული სიახლეები ჩვენი ქვეყნის განათლების სისტემაში დანერგვისთვის საჭირო კვლევებს გაივლის.

ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენება ინგლისური ენის სწავლების პროცესში უკვე აღარ წარმოადგენს სიახლეს საქართველოს განათლების სისტემისთვის. თუმცა, აღნიშნული დამხმარე საშუალებების საბოლოოდ დამკვიდრებისთვის, გასაკუთრებით დარგობრივი უცხო ენის სწავლების პროცესში, ჯერ კიდევ არაერთი საკითხი საჭიროებს კვლევას და დაზუსტებას. მიუხედავად იმისა, რომ ვიდეომასალების გამოყენება უცხო ენის სწავლების პროცესში დიდი ხანია ნაცნობია ქართული საგანმანათლებლო სივრცისათვის, მისი ინტენსიური გამოყენება დღემდე არ ხდება, რაც ამ კუთხით გარკვეული პრობლემების არსებობაზე მიუთითებს. სწორედ ამიტომ მივიჩნევთ **აქტუალურად** დარგობრივი ენის სწავლების პროცესში ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენებასთან დაკავშირებით არსებული მდგომარეობის კვლევას უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში და პრობლემების გადაჭრის იმ გზების ძიებას, რომლებიც ხელს შეუწყობს აღნიშნული დამხმარე საშუალებების ინგლისური ენის, კერძოდ, დარგობრივი ენის სწავლების პროცესში ინტეგრაციას. ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენება ინგლისური ენის სწავლების პროცესში კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი და აქტუალური გახდა მას შემდეგ, რაც ენის შემსწავლელებში ინტერკულტურული ცნობიერების ამაღლების საკითხიც დადგა.

ჩვენი **კვლევის მიზანს** წარმოადგენს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში დარგობრივი უცხო ენის სწავლების პროცესში ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენების პრაქტიკისა და გამოცდილების კვლევა და პრობლემების გაანალიზება. ასევე, უცხო ენის სწავლების პროცესში გამოყენებული ვიდეომასალების ტიპებისა და სახეების გამოკვეთა და მათ სასწავლო პროცესში გამოყენებასთან დაკავშირებული დადებითი და უარყოფითი მხარეების ანალიზი.

კვლევის პროცესში გამოყენებულია **კვლევის შემდეგი მეთოდები**:

- ☒ საკვლევ თემაზე არსებული ლიტერატურისა და გამოცდილების შესწავლა-ანალიზი;
- ☒ საქართველოს რამდენიმე უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ლექტორების ანკეტირება დარგობრივი ენის სწავლების პროცესში როგორც ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენების მხრივ არსებული გამოცდილების, ისე პრობლემების გამორკვევის მიზნით.

ვიდრე უშუალოდ ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენებასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვაზე გადავალთ, მნიშვნელოვანია განვმარტოთ, თუ რა მოიაზრება ტერმინში: დარგობრივი ინგლისური ენა ან ინგლისური სპეციალური მიზნებისათვის.

ლონგმენის ენის სწავლებისა და გამოყენებითი ლინგვისტიკის ლექსიკონის განმარტებით, ინგლისური სპეციალური მიზნებისათვის (ESP) წარმოადგენს სასწავლო კურსს, რომლის შინაარსი და მიზნები განსაზღვრულია ენის შემსწავლელთა კონკრეტული ჯგუფის სპეციალური საჭიროებებიდან გამომდინარე. მაგალითად, ეს არის ინგლისური ენის კურსი აკადემიური მიზნებისათვის, ინგლისური მეცნიერებისა და ტექნოლოგიებისათვის და ინგლისური საექთნო საქმისათვის (Richards, & Schmidt, 2002, გვ. 181). კიდევ რამდენიმე ცნობილი ლექსიკონის მიხედვით, ინგლისური სპეციალური მიზნებისათვის (ESP) მოიაზრებს ინგლისური ენის სწავლებას ადამიანის საქმიანობის რომელიმე კონკრეტულ სფეროში გამოსაყენებლად (Cambridge dictionary online; Collins dictionary online).

ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად არაერთი ინოვაცია შემოვიდა განათლების დარგში და რა თქმა უნდა არც ინგლისური ენის სწავლების მეთოდოლოგია გამონაკლისი. კოვიდპანდემიის პერიოდში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და აქტუალური გახდა

სხვადასხვა აუდიო-ვიზუალური საშუალებების გამოყენება ლექციისა თუ გაკვეთილის ეფექტურად წარმართვისათვის. ავთენტური ვიდეომასალები სწორედ ერთ-ერთია ამ დამხმარე საშუალებებს შორის. მნიშვნელოვანია, განვიხილოთ დღეს არსებული ვიდეომასალების ტიპები და სახეები და თითოეული მათგანის უცხო ენის სწავლების პროცესში გამოყენების როგორც დადებითი, ისე ნაკლოვანი მხარეები.

### **სასწავლო პროცესში გამოსაყენებელი ვიდეომასალების ტიპები და სახეები**

ვიდეომასალები, უდავოდ, მნიშვნელოვანი აუდიო-ვიზუალური საშუალებებია უცხო ენის სწავლების პროცესში. სასწავლო პროცესში გამოსაყენებელი ვიდეომასალები ზოგადად ორ დიდ ჯგუფად შეიძლება დავყოთ: ავთენტურ ვიდეომასალებად (authentic videos) და სასწავლო გარემოსთვის შედგენილ ვიდეომასალებად (instructional videos).

ავთენტური ვიდეომასალები ისეთი მასალებია, რომლებიც გამიზნულია შესასწავლ ენაზე მოსაუბრე საზოგადოებისათვის. იგი შეიცავს სინამდვილის ამსახველ, გაუმარტივებელი მეტყველების ფორმებს, რაც გულისხმობს მეტყველების ისეთ ფორმას და ტემპს, რომელიც ამ საზოგადოებისთვის არის დამახასიათებელი ერთმანეთთან ინტერაქციის დროს. ასეთი ტიპის ვიდეომასალებში ხშირად გვხვდება ფრაზების რედუცირებული ფორმები, იდიომები, ჟარგონული გამოხატუებები, რაც სამეტყველო ენას ახასიათებს.

ავთენტური ვიდეომასალების ტიპებს მიეკუთვნება მხატვრული და დოკუმენტური ფილმები, სატელევიზო გადაცემები და რეპორტაჟები, სარეკლამო განცხადებები, სიმღერების ვიდეო რგოლები და სხვა. მსგავსი სახის თვალსაჩინოების გამოყენებას მრავალი დადებითი თვისება გააჩნია:

- ☒ ენის შემსწავლელი ეცნობიან ნამდვილი მეტყველების ფორმებს (ისეთს, როგორც რეალურ გარემოშია. სახელმძღვანელოებში მსგავს ინფორმაციას ნაკლებად ვხვდებით);
- ☒ ავთენტური ვიდეომასალები ხელს უწყობს ენის არა მარტო შესწავლას, არამედ ათვისებასაც;
- ☒ შესაძლებელია ერთი ვიდეომასალის სხვადასხვა მიზნებისთვის გამოყენება, იმის მიხედვით, მასწავლებელი როგორი სახის დავალებებს გამოიყენებს. ერთი და იგივე ვიდეომასალა შესაძლოა გამოიყენოს მასწავლებელმა კითხვის ან მეტყველების, ანდა, სულაც, ორივე უნარ-ჩვევის განვითარებისთვის;
- ☒ შინაარსის მრავალფეროვნება. მასწავლებლებს ფართო არჩევანი აქვთ ჟანრის თვალსაზრისით. სასწავლო თემატიკასთან დაკავშირებული ნებისმიერი ვიდეომასალის მოძიებაა შესაძლებელი;
- ☒ საინტერესოა ენის შემსწავლელისთვის;
- ☒ მნიშვნელოვნად ზრდის მოტივაციის დონეს ენის შემსწავლელებში.

რა თქმა უნდა აღნიშნულ აუდიო-ვიზუალურ საშუალებებს გარკვეული სუსტი მხარეები თუ ნაკლოვანებებიც გააჩნია, რომელთა გათვალისწინებაც აუცილებელია ვიდეომასალების გამოყენებით ჩატარებული მეცადინეობის წარმატებისათვის. ავთენტური ვიდეომასალები, სწორედ იმიტომ, რომ შესასწავლ ენაზე მოსაუბრე საზოგადოებაზეა გათვლილი, შეიძლება, რთული აღსაქმელი აღმოჩნდეს ენის შემსწავლელისათვის. განსაკუთრებით ენის ფლობის დაბალ დონეზე. მასწავლებლის მხრიდან ძალიან დიდ დროსა და ძალისხმევას მოითხოვს მსგავსი საშუალებების დახმარებით ჩატარებული უცხო ენის მეცადინეობების მომზადება.

სასწავლო გარემოსათვის შედგენილი ვიდეომასალები ენის შემსწავლელისთვის უკვე თავიდანვე არის გათვლილი. მსგავსი სახის ვიდეომასალებს ხშირად თან ახლავს ვიდეომასალის შინაარსის და დიალოგების ბეჭდური ვერსიები და შესასრულებელი

სავარჯიშოები. აგრეთვე, მასწავლებლისთვის განკუთვნილი სახელმძღვანელო შეიცავს ყველა საჭირო ინფორმაციას და სასარგებლო რჩევებს. აღნიშნული სახის ვიდეომასალების დადებითი თვისება ისიც არის, რომ იგი ენის შემსწავლელების ენობრივი კომპეტენციის დონის შესაბამისია და, როგორც წესი, რთული არ არის მისი შინაარსის აღქმა-გაანალიზება. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავსი საშუალებები მოკლებულია ავთენტურობას, რაც ძალზე მნიშვნელოვანია ენის შემსწავლელების კომუნიკაციური კომპეტენციის ჩამოყალიბება-განვითარებისათვის.

უილოუსონი (Widdowson, 1990) ერთმანეთისგან განასხვავებს ავთენტურ (authentic) და სინამდვილის ამსახველ (genuine) მასალებს. ერთი შეხედვით ორივე მათგანი თითქმის მსგავსი ჩანს, მაგრამ მისი აზრით, ავთენტურია ისეთი მასალები, რომლებიც შესასწავლი ენის საზოგადოებისთვის არის განკუთვნილი და იგი ასეთი ფორმით, უცვლელადვე გამოიყენება სააუდიტორიო მეცადინეობაზე. რაც შეეხება ნამდვილ მასალებს, ისინიც ავთენტური მასალებია, მხოლოდ გამარტივებული და ადაპტირებული სპეციალურად მეცადინეობაზე გამოსაყენებლად. მაგალითად, ფილმები სუბტიტრებით უკვე ადაპტირებულია.

დღეს ავთენტური ვიდეომასალების მოპოვების მრავალი წყარო გააჩნიათ მასწავლებლებს. ინტერნეტის დახმარებით შესაძლებელია თითქმის ყოველგვარ თემატიკასთან დაკავშირებით ვიდეომასალების მოძიება. საკმაოდ მდიდარ წყაროს ამ თვალსაზრისით Youtube, TED ვებ-გვერდები წარმოადგენს. გარდა ამისა, დღეს ყველა ცნობილ ინგლისურენოვან სამაუწყებლო კომპანიას აქვს ვებ-გვერდი, მაგალითად, CNN-ს და BBC-ს, სადაც შესაძლებელია ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროში ვიდეო რეპორტაჟების, გადაცემების თუ ინტერვიუების მოძიება, რომლებიც სალექციო თემტიკის რელევანტურია. დღეს მასწავლებლებს დიდი არჩევანი აქვთ ამ მხრივ. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ არჩევანის მრავალფეროვნება გარკვეულწილად ართულებს კიდევ მასწავლებლის საქმეს. ძალიან დიდი დრო სჭირდება ვიდეომასალის შერჩევას. რთულია ისეთი მასალის შერჩევა, რომელიც ზუსტად ასახავს მასწავლებლის მიზნებს და სურვილებს. სააუდიტორიო გარემოში ვიდეომასალების გამოყენების ამ სირთულეს უსვამენ ხაზს სხვა მეცნიერებიც (Jurković, & Mertelj, 2015) და აღნიშნავენ, რომ ლექციის თემატიკასთან თავსებადი ვიდეომასალის მოძიება საკმაოდ დროტევადია (გვ. 26). ასევე, ვიდეომასალების გამოყენებისას აუცილებელია მასწავლებელი კარგად გაეცნოს საავტორო უფლებებსაც.

### **კვლევის შედეგების ანალიზი**

ჩვენ მიერ ჩატარებული კვლევა მიზნად ისახავდა დარგობრივი ენის სწავლების პროცესში ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენების მხრივ არსებული გამოცდილებისა და პრობლემების კვლევას. ამ მიზნით, ანკეტირების მეთოდით გამოვკითხეთ საქართველოს 5 უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების სულ 12 ლექტორი. აქედან, 11 მდებრობითი და 1 მამრობითი სქესის. გამოკითხვაში მონაწილე ლექტორებიდან 8 გახლდათ დოქტორის, ხოლო 4 მაგისტრის ხარისხის მქონე. რაც შეეხება მათი სწავლების გამოცდილებას, იგი 5-დან 20 წლამდე მერყეობს. აღნიშნული გამოკითხვის შედეგების ანალიზისას გამოიკვეთა შემდეგი:

გამოკითხულთა დიდი უმრავლესობა (9 გამოკითხული) მიიჩნევს, რომ დარგობრივი ენის სწავლების პროცესში ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენება ძალიან მნიშვნელოვანია, ხოლო დანარჩენი 3 მათგანი თვლის, რომ მნიშვნელოვანია.

მიუხედავად ლექტორთა დიდი ნაწილის სურვილისა და ინტერესისა, როგორც აღმოჩნდა, ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენება ნაკლებად ხდება სწავლების პროცესში. გამოკითხულთაგან მხოლოდ 3-მა აღნიშნა, რომ იყენებს ავთენტურ ვიდეომასალებს, როგორც დამხმარე საშუალებებს დარგობრივი ენის სწავლებისას.

ჩვენი კითხვარის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანა, ასევე, გახლდათ ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენებასთან დაკავშირებული სირთულეების გამოვლენა. როგორც კვლევის შედეგების ანალიზიდან ირკვევა, ვიდეომასალების გამოყენებისას ლექტორები უმეტესად აწყდებიან შემდეგ სირთულეებს:

- ☒ ავთენტური ვიდეომასალების ენობრივი სირთულე და შესაბამისად, ვიდეომასალის შინაარსის აღქმის პრობლემა ენის შემსწავლელეებში (7 გამოკითხული);
- ☒ ვიდეომასალის შესაბამისი დავალებების შედგენა რთული და დროტევადი პროცესია (7 გამოკითხული);
- ☒ სასწავლო კურსის თემატიკის შესაბამისი ვიდეომასალების მოძიების და შერჩევის სირთულე (3 გამოკითხული);
- ☒ სათანადო ტექნიკური მოწყობილობის არ ქონა მეცადინეობაზე (1 გამოკითხული);
- ☒ სასწავლო კურსის თემატიკის შესაბამისი ვიდეომასალების არ არსებობა (1 გამოკითხული).

რომ შევაჯეროთ, კვლევის შედეგებმა გვიჩვენა, რომ ინგლისური ენის მასწავლებლები აცნობიერებენ ვიდეომასალების გამოყენების აუცილებლობას, თუმცა, მათი გამოყენება მაინც ვერ ხდება აქტიურად, ვინაიდან ვიდეომასალების გამოყენება საკმაოდ დროტევადია და გარდა ამისა, შრომატევადია სათანადო სავარჯიშოებისა და აქტივობების შედგენა.

დასკვნის სახით აღვნიშნავთ, რომ შემდგომ ეტაპზე, მნიშვნელოვანია, ჩატარდეს უფრო ფართომასშტაბიანი კვლევა, რათა კიდევ უფრო ზუსტი სურათი მივიღოთ საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში დარგობრივი ენის სწავლების პროცესში ავთენტური ვიდეომასალების გამოყენების თვალსაზრისით არსებული მდგომარეობის შესახებ. კვლევების შედეგად მიღებული ინფორმაცია შესაძლებლობას მოგვცემს, შევარჩიოთ ისეთი ვიდეომასალები და შევიმუშაოთ მათი გამოყენების ისეთი მეთოდიკა, რომელიც დაგვეხმარება არსებული პრობლემებსა და სირთულეების დაძლევაში და ამავე დროს, ხელს შეუწყობს დარგობრივი ენის სწავლების პროცესის ეფექტურობას.

#### ლიტერატურა:

1. Jurkovič, V. & Mertelj, D. (2015). Pedagogical uses of authentic video in ESP classrooms for developing language skills and enriching vocabulary. *Scripta Manent*, 9 (2): 15-33
2. Richards, J. C. and Schmidt, R. (2002). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. (Third Edition). London: Pearson Education Limited.
3. Widdowson, H. (1990). *Aspects of language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
4. Cambridge Dictionary online: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/esp>
5. The Collins English Dictionary online: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/esp>

## Some Aspects of Using Authentic Video Materials in ESP Courses

**Shashviashvili Ketevan**

Iakob Gogebashvili Telavi State University, Telavi

#### Abstract

Despite the fact that the use of authentic video materials in the process of teaching English is no longer a novelty, for the full-scale implementation of the aforementioned teaching aids, a number of issues still need to be researched and clarified especially, in the process of teaching ESP courses. Authentic video materials are not still used intensively which indicates the existence of certain problems in this regard. Therefore, we consider it relevant to research the current situation in Georgian higher educational institutions regarding the use of authentic video materials in the process of teaching ESP courses and to search for the solutions to the problems that will contribute to the integration of these audio-visual aids in the English language teaching process. The purpose of our research is to study and analyze the problems of the existing practice and experience of using authentic video materials in the process of teaching ESP courses in higher educational institutions. The article also explores the different types of video materials used in the process of teaching a foreign language and examines the advantages and disadvantages of each of them. The following research methods were used in our study: literature review on the research topic; survey research of English language teachers. The given paper is interesting for both researchers interested in ESP-related issues and teachers who want to make the process of teaching ESP courses even more effective.

**Keywords:** authentic video materials, ESP, English language teaching methodology.